

ธรรมนูญสุขภาพเทศบาลตำบลท่าข้ามฉบับที่ 1 พ.ศ. 2557

เพื่อให้เป็นไปตามความใน มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้จัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเทศบาลตำบลท่าข้าม ได้เสนอ หลักการมีส่วนร่วมระหว่าง คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเทศบาลตำบลท่าข้ามและภาคีเครือข่าย แกนนำชุมชน แกนนำท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้อง ในการเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ใช้ข้อมูลวิชาการและการจัดการ ความรู้เป็นฐานสำคัญ เพื่อให้ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ได้สะท้อนเจตนารมณ์และเป็นพันธะร่วมกันของสังคม ให้สังคมสามารถนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทาง ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของระบบสุขภาพในอนาคต ทั้งนี้ การจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพของภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่สามารถจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ โดยต้องไม่ขัดหรือแย้งกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ จึงกำหนดข้อตกลงไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพเทศบาลตำบลท่าข้าม ฉบับแรก พ.ศ. 2557”

นิยามศัพท์

ข้อ 2 ในธรรมนูญนี้

“สุขภาพ” หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

“สถานบริการของรัฐ” หมายความว่า สถานศึกษาโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลท่าข้าม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าข้าม เทศบาลตำบลท่าข้าม

“หน่วยงานนอกพื้นที่” หมายความว่า หน่วยงานราชการอื่นๆที่ตั้งอยู่ภายนอกพื้นที่ตำบลท่าข้าม และเข้าร่วมหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆในตำบลท่าข้าม

“คุณธรรม” หมายความว่า คุณงามความดี

“จริยธรรม” หมายความว่า แนวทางแห่งความประพฤติที่ยึดหลักคุณธรรม

“มนุษยธรรม” หมายความว่า ธรรมของคน ธรรมที่มนุษย์พึงมีต่อกัน มีเมตตากรุณา เป็นต้น

“เศรษฐกิจพอเพียง” หมายความว่า แนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ

“การสร้างเสริมสุขภาพ” หมายความว่า การกระทำที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพทางกาย จิต ปัญญาและสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมบุคคลและการจัดการสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม การสร้างสุขภาพอนามัยทางเพศ

“การมีส่วนร่วม” หมายความว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ในลักษณะของการร่วมรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ร่วมติดตามประเมินผลและตรวจสอบ

“การป้องกันโรค” หมายความว่า การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดโรค

“การควบคุมโรค” หมายความว่า การควบคุมโรคระบาด โรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายต่าง ๆ รวมทั้งโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนของสารต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมและอาหาร และโรคอื่น ๆ ที่สามารถลดความสูญเสียสุขภาพ ชีวิตและทรัพยากรได้หากมีการตรวจพบแต่เนิ่น ๆ

“การควบคุมและป้องกันปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ” หมายความว่า การจัดการกับปัจจัยต่างๆที่มีผลเสียต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ เชื้อโรค สารเคมี ภัยธรรมชาติ รวมทั้งระบบต่างๆในสังคมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีด้วย

“การบริการสาธารณสุข” หมายความว่า การบริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและบำบัดสภาวะความเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน

“คุณภาพบริการสาธารณสุข” หมายความว่า คุณลักษณะของบริการสาธารณสุขที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ทั้งด้านมนุษย สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ และพื้นฐานด้านคุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

“ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ” หมายความว่า องค์ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความชำนาญในการดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ที่ได้สั่งสม ถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมาในท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ ที่ประชาชนและชุมชนใช้ในการดูแลสุขภาพอย่างสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

“การแพทย์แผนไทย” หมายความว่า การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้หรือตำราการแพทย์แบบไทยที่ได้สั่งสม ถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่รับรองโดยกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์การแพทย์บางอย่างประกอบการวินิจฉัยและการบำบัดโรคตามที่กฎหมายกำหนด

“การแพทย์พื้นบ้าน” หมายความว่า การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ที่ได้สั่งสม ถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมาซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของชุมชนท้องถิ่นนั้น

“การควบคุมและป้องกันปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ” หมายความว่า การจัดการกับปัจจัยต่างๆที่มีผลเสียต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ เชื้อโรค สารเคมี ภัยธรรมชาติ รวมทั้งระบบต่างๆในสังคมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีด้วย

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะอันเนื่องจากการมีผลประโยชน์หรือมีค่านิยมร่วมกัน หรือมีปัญหาาร่วมกัน หรืออาศัยอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์เดียวกัน หรือมีความสนใจและมีกิจกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวน เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการจากผู้จัดให้มีซึ่งสินค้าหรือบริการหรือข้อมูลข่าวสาร อันนำไปสู่การบริโภค และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

“บุคลากรด้านสาธารณสุข” หมายความว่า ผู้ให้บริการสาธารณสุขที่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อกำหนดรองรับ

“สารสกัดชีวภาพ” หมายความว่า สารสกัดที่ได้จากหมักยอดพืช วัชพืช ผัก ผลไม้ และ EM. โดยมีส่วนประกอบของกรดอินทรีย์ (Organic Acids) สารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ แร่ธาตุ และ สารที่มีประโยชน์ที่ได้จากธรรมชาติ ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำ

“ทันตภิบาล”หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถดูแล รักษาฟันในช่องปาก
 “จิตอาสา”หมายถึง ผู้ที่มีจิตเจินิยม ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่คิดหวังผลตอบแทน

หมวด ๑

ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพ

ข้อ 3 ร่วมสร้างสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และสุขภาวะชุมชน จากความรักความเข้าใจ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่นิสัยสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรม คุณธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เทศบาลตำบลท่าข้ามเป็นตำบลแห่งประชาชนสุขภาพดี

หมวด ๒

คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป้าหมายของระบบสุขภาพ

- ข้อ 4 คนท่าข้าม มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะและยิ้มแย้มแจ่มใส
- ข้อ 5 มีสถานบริการของรัฐที่มีมาตรฐานการบริการและเอื้อต่อสุขภาพ
- ข้อ 6 มีการจัดการธรรมชาติให้ร่มรื่นและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อสุขภาพ
- ข้อ 7 ส่งเสริมการอนุรักษ์ พัฒนา ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิม
- ข้อ 8 กรอบเวลาเป้าหมายของธรรมนูญสุขภาพ มีเป้าหมายไปถึงปี 2560

หมวด ๓

การจัดให้มีหลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาวะ

- ข้อ 9 ธารรงค์ ส่งเสริม การทำและใช้สารชีวภาพ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ฝ้าระวัง ป้องกันภัยต่อสุขภาพ
- ข้อ 10 เทศบาลตำบลท่าข้ามต้องจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้มีสิทธิได้รับตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามความเหมาะสมตามคำแนะนำขององค์กรที่เกี่ยวข้อง
- ข้อ 11 รพ.สต.ต้องสำรวจและขึ้นทะเบียนสิทธิการใช้สิทธิด้านรักษาให้ครอบคลุม

หมวด ๔

การสร้างเสริมสุขภาพ

- ข้อ 12 เทศบาลเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ มีแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพทางเพศและอนามัย การเจริญพันธุ์แบบมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อ 13 สนับสนุนให้มีการติดตามประเมินผล และมีนวัตกรรมด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 14 ส่งเสริมการออกกำลังกายทุกกลุ่มอายุในชุมชน อย่างน้อยอาทิตย์ละ 3 วันๆละ 30 นาที

ข้อ 15 เสริมสร้างอาสาสมัครในชุมชนให้เข้มแข็งและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่มอายุในตำบล เช่น อสม.น้อย อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการที่บ้าน ผู้ดูแลกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือผู้ที่มีจิตอาสาในรูปแบบต่างๆ

ข้อ 16 สนับสนุนการใช้น้ำเปล่า น้ำสมุนไพรในการดำเนินชีวิตประจำวัน

หมวด ๕

การป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ

ข้อ 17 ควบคุมกลิ่น ขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย เสียง ฝุ่นละออง แสง คว้น ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่ร่วมกัน กำหนด โดยรณรงค์ให้คัดแยกขยะรีไซเคิล และทิ้งขยะให้ลงถัง และไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ

ข้อ 18 ควบคุม ป้องกันภัยจากคน แมลง และสัตว์ เป็นพาหะนำโรคโดยทุกหลังคาเรือนต้อง ร่วมกันควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และเมื่อมีการตรวจพบลูกน้ำยุงลายรีบกำจัด เพื่อกำจัด ลูกน้ำต่อไป ครัวเรือนที่เลี้ยงสุนัขและแมวต้องดูแลโดยได้รับการฉีดวัคซีนจากเทศบาลทุกปี

ข้อ 19 ป้องกันภัยจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต รวมทั้งอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติ

ข้อ 20 ควบคุมสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทุกประเภทให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและลดลง อย่างต่อเนื่อง

ข้อ 21 ส่งเสริมให้มีศูนย์การเรียนรู้ การทำเกษตรชีวภาพ ปลูกผักกินเองโดยเริ่มจากครอบครัวก่อน

หมวด ๖

การบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ

ข้อ 22 จัดให้มีการบริการด้านสาธารณสุขให้เป็นระบบที่มีคุณภาพ

ข้อ 23 สนับสนุนการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้สามารถดูแลประชาชนได้อย่าง ครอบคลุมและทั่วถึง โดยบุคลากรสาธารณสุข

หมวด ๗

การส่งเสริม สนับสนุน การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย

การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ

ข้อ 24 ให้องค์กร เทศบาลตำบลท่าข้าม ส่งเสริม สนับสนุนการใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน วัฒนธรรมและความเชื่อเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพต่อไป

ข้อ 25 เพิ่มการแพทย์แผนไทย ส่งเสริมการปลูกและใช้สมุนไพร มีศูนย์รวบรวมสมุนไพรพื้นบ้าน และนำตำหรับยาสมุนไพรในครัวเรือนมาเผยแพร่ให้แก่ละหมุ่นนำไปใช้ประโยชน์ โดยทางหน่วยงานราชการสนับสนุนให้มีตลาดสมุนไพรพื้นบ้านและมีครูผู้เชี่ยวชาญคอยแนะนำ

หมวด ๘**การคุ้มครองผู้บริโภค**

ข้อ 26 มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมศักยภาพของผู้บริโภค โดยการจัดโครงการอาหารปลอดภัย

ข้อ 27 การจัดให้มีกลไกในการเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบสินค้าและบริการ โดยให้ชุมชนช่วยกันตรวจสอบ และแจ้งข่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบ

ข้อ 28 จัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ด้านคุ้มครองผู้บริโภคประจำตำบล โดยมีเทศบาลตำบลท่าข้ามเป็นศูนย์กลาง

หมวด ๙**การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ**

ข้อ 29 พัฒนาความรู้ด้านสุขภาพให้ครอบคลุมทุกด้าน ทุกภาคส่วน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ผ่านเวทีประชาคม

ข้อ 30 การสร้าง การจัดการ การสื่อสารและการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ช่วยกันตรวจสอบข่าวบิดเบือน

หมวด 10**การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ**

ข้อ 31 มีระบบข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ดี มีเครือข่ายครอบคลุม

ข้อ 32 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียน รพ.สต. เทศบาลตำบลท่าข้าม เป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

หมวด 11**การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข**

ข้อ 33 ให้เทศบาลตำบลท่าข้าม สนับสนุนให้บุคคลจากท้องถิ่นได้ศึกษาต่อด้านสาธารณสุข และกลับมาปฏิบัติงานในท้องถิ่น

ข้อ 34 ต้องมีการพัฒนาศักยภาพตามบทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และควรรฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

หมวด 12**การเงินการคลังด้านสุขภาพ**

ข้อ 35 สหกรณ์/กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์/สถาบันการเงินอื่นของตำบลต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านสร้างเสริมสุขภาพของชุมชน

ข้อ 36 ให้มีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐ เทศบาลและชุมชน

บทเฉพาะกาล

ข้อ 37 การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญฉบับนี้ ให้กระทำทุกปี โดยกระทำการประชาพิจารณ์ และผ่านความเห็นชอบร่วมกันของชุมชน

ข้อ 38 การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้ ให้กระทำโดยขั้นตอนเดียวกันกับการจัดทำหรือกระทำโดยสมาชิกสุขภาพเทศบาลตำบลท่าข้าม ที่จัดขึ้นในแต่ละปี โดยต้องเสนอหลักการและเหตุผลประกอบที่ชัดเจนและผ่านการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการสำนักธรรมนูญอย่างน้อย 1 ครั้งและแจ้งวาระดังกล่าวแก่สาธารณะก่อนการจัดสมัชชาไม่น้อยกว่า 30 วัน มติการแก้ไขเพิ่มเติมต้องมีผู้เห็นชอบไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมสมัชชา

ข้อ 39 ให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามธรรมนูญและนำผลสรุปรายงานการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทุก 3 เดือน โดย คณะกรรมการสำนักธรรมนูญสุขภาพ